ЛІСОВИЙ і МИСЛИВСЬКИЙ журнал

FOREST AND HUNTING MAGAZINE

№ 5-2017



Виклик реформі

Якісні зміни в мисливській галузі давно назріли, але чому вони гальмуються?

Проблеми реформування мисливського господарства та його розвитку стали нагальними через зменшення чисельності основних мисливських видів тварин за останні 15 років. До цього призвела неефективна структура та методи ведення мисливського господарства в Україні, які не відповідають сучасним європейським вимогам.

Щоразу, коли у країні змінюється влада, вона переходить до опозиції, яка прагне повернутися знову, використовуючи реформаторську риторику і обіцяючи побудувати найдемократичніше суспільство.

Комуністична влада, свого часу, намагалася наздогнати і перегнати захід, що загнивав, а коли зрозуміла, що нічого не виходить, вигадала псевдореформу «Перебудова», яка за масштабністю повинна була перевершити економічні плани усіх супердержав світу. Проте нереалізовані реформи та провал усього проекту в цілому призвели до розпаду СРСР.

Головним лейтмотивом політиків, які прийшли до влади у молодій незалежній Україні, теж була політика реформування економічної та політичної системи. Вони наводили розрахунки, мовляв, Україна має найпотужніший аграрний потенціал у світі – найкращі чорноземи, які здатні нагодувати всю Європу. Щоб потрапити до Верховної Ради, кандидати йшли на відверте «навішування локшини», розповідали легенди про скарби гетьмана Полуботка, які він заповів українцям з міфічними відсотками в іноземних банках. Кандидати обіцяли, що скарби майже в нас у кишені й ми всі незабаром станемо багатіями.

На жаль, скарбів ми так і не відшукали, Європу не нагодували, натомість продукція з країн ЄС та Китаю заполонила полиці наших магазинів. Але це не зупинило наступних кандидатів у президенти та депутати використовувати реформообіцянки.

Після революції «Гідності» нова влада перейшла від обіцянок до яких не яких, але реформ, і цей процес під наглядом та за допомогою міжнародних партнерів набуває розмаху з кожним роком.

Процеси реформування невдовзі неодмінно торкнуться і мисливської галузі. Нині ж, як гриби після дощу, з'являються

різноманітні реформаторські групи при Мінагропроді та Держлісагентстві, але чіткого плану дій, програм розвитку галузі та шляхів їх реалізації досі не має.

З 2014 року до мисливського законодавства не було внесено жодних суттєвих змін та доповнень. Накази Мінагропроду про видачу Посвідчень мисливця та Інструкції про селекційний відстріл просто технічно узгодили механізми публічного регулювання, але жодного відношення до реформ не мали.

Чому ж у нас так гальмуються реформи? Можливо тому, що на них в українському суспільстві немає запиту? Недарма популярним серед українців є вислів: «Ми за колгосп, але не в нашому селі». Нещодавно спілкувався з вчителькою, яка відзначила, що реформи, які проводять в освіті, необхідні, але їй, як вчительці, вони непотрібні.

А кому ж тоді потрібні реформи у мисливській галузі? Щодо керівників мисливських господарств, то законодавство, яке «дозволяє» тіньовий обіг коштів, їм лише на руку. За фінансовими звітами більшість користувачів мисливських угідь України – збиткові, але відмовлятися від угідь чомусь не хочуть і вчепилися в них всіма пазурами. У відповідь вони торочать одне: «Ми працюємо для простих мисливців, охороняємо та годуємо дичину. Якщо у нас заберуть угіддя чи ми самі від них відмовимось, то ніхто охороняти диких тварин не буде і їх знищать браконьєри...». Можна було б з цим погодитись, але проблема у тому, що завищена статистична чисельність дичини у нашій країні у 300 разів нижча, ніж у країнах ЄС. Чисельність і добування дичини є показником ефективного ведення мисливського господарства. Якщо господарство за звітністю збиткове, то, або воно приховує прибутки, або це показник безгосподарності. У будь-якому випадку у такого «господаря» треба відбирати право користування мисливськими угіддями за порушення закону або неефективне використання державного мисливського фонду. У контексті цього мені пригадується казочка, коли лисичка любила охороняти курочок.

Міністерствам та відомствам зарегульовані механізми державного управління також не заважають і навіть навпаки. Наприклад, щоб отримати погодження на користування мисливськими угіддями, необхідно з області відправити подання до центральних органів виконавчої влади, ті розглянуть і направлять його назад на місця до обласних рад. Попри те, що фактично всі функції Держлісагентства делеговані територіальним органам, можливість прийняття рішення про надання у користування мисливських угідь на місця не передається. Слід відзначити, що Держлісагентство розуміє і говорить про згадану проблему, але поки що для цього нічого не робить.

Різні заходи – круглі столи, наради, семінари тощо демонструють, що кожен відстоює свої інтереси і вплив на ці інтереси реформування. Для прикладу, представники державних органів з управління та контролю за мисливським господарством не в захваті, коли йдеться про відміну контрольних карток обліку добутої дичини, напрацювання прозорого механізму надання у користування мисливських угідь, спрощення адміністративних процедур та передачу частини повноважень на місця. Користувачі ж мисливських угідь нервують, коли мова заходить про плату за користування мисливськими угіддями, централізоване виготовлення відстрільних карток, заборону сезонних відстрільних карток тощо.

Пристрасті вщухають, коли розглядаються питання, які не чіпають нічиїх інтересів, як-то віднесення білки до хижаків або державне регулювання оцінки трофеїв. До рядових мисливців взагалі ніхто не прислухається, а їхні інтереси намагаються представляти голови мисливських товариств, які на меті мають зовсім інші інтереси. Це, як в анекдоті, коли голова колгоспу та фірман – колгоспники, але кожен цей колгоспник має різні інтереси.

Але ж нагальних проблем у мисливській галузі вистачає і їх необхідно негайно вирішувати. Так, під час дискусії у Національному університеті біоресурсів і природокористування України (НУБіП), яка відбулася влітку цього року в рамках круглого столу, науковці та освітяни піднімали питання щодо необхідності залучення у мисливську галузь наукових та освітніх технологій. Зокрема завідувач кафедри дендрології та лісової селекції НУБіПу Юрій Марчук відстоював думку, що: «...нам усім, науковцям, фахівцям, користувачам треба подумати, де взяти кошти на розвиток мисливського господарства, особливо мисливської науки». На думку директора Мелітопольського інституту екології та соціальних технологій Університету «Україна», професора Валерія Лисенка, проривом у мисливській галузі може стати створення науково-дослідних інститутів. Його думку підтримав завідувач сектору мисливства ДП «СФ УкрНДІЛГА» Ігор Шейгас, який відзначив, що необхідно наслідувати досвід Німеччини, де функціонує дев'ять таких інститутів. Старший викладач кафедри мисливствознавства та іхтіології Запорізького національного університету Володимир Вовченко наголосив, що скорочення випуску кваліфікованих кадрів для галузі матиме негативні наслідки.

Щодо думки суспільства про обов'язкову зміну чинного законодавства, як складової реформування, то вона є хибною. Самі по собі законодавчі акти – це своєрідні суспільні договори, які визначають алгоритм дій. У цьому й полягає мистецтво публічного управління, щоб, керуючись чинним законодавством, застосувати такі управлінські дії, які принесуть суспільству найбільшу ефективність і вигоду.

Наочним прикладом цього є право застосування щодо плати за користування мисливськими угіддями. Так, починаючи з 2015 »

» року діють вимоги статті 24 Закону України «Про мисливське господарство та полювання» щодо сплати землевласникам за користування мисливськими угіддями.

До цього часу не розроблено алгоритм, який би визначав цю плату, але позиція Держлісагентства, викладена у листі від 05.05.2015 р. № 03-16/37779-15, визначає, що чинне законодавство вже врегулювало ці питання виключно статтею 24. На думку керівництва Держлісагентства, ця норма, хоч і прописана, але на ділі виконується формально. Фактично, ніхто за мисливські угіддя не платить і змусити їх це робити ніхто не в змозі. ДАЛРУ вважає, що лише розширення їхніх повноважень дасть можливість контролювати таку норму.

Ніхто не забороняє представникам влади надавати позиції щодо власного бачення реформування галузі, але його головним завданням є виконання вже чинних вимог законодавства.

Аналогічною залишається й невирішена ситуація з напрацюванням алгоритму щодо відшкодування збитків, завданих мисливськими тваринами сільськогосподарським посівам. Відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 25.11.09 р. № 1472-р «Деякі питання надання у користування мисливських угідь і відшкодування збитків, завданих мисливськими тваринами» Мінагропроду доручено розробити рекомендації щодо укладення договорів на страхування сільськогосподарських посівів від збитків, завданих мисливськими тваринами. Про цю проблему говорить і Держлісагентство, але до цього часу питання залишається невирішеним.

Слід відзначити, що Президент України постійно акцентує увагу, що некомпетентність держслужбовців та неефективність державного управління є одним з найбільших викликів для України. Реагуючи на виклики, Кабінет Міністрів України залучив до роботи над реформами 1000 нових фахівців у 10-ти Міністерствах, серед яких й Мінагропрод, до якого відноситься компетенція розробки державної політики у галузі мисливського господарства.

Це вказує на те, що реформування мисливської галузі є актуальним для нашого Уряду, яке залишає сподівання суспільства щодо реалізації якісних реформ й у цій галузі.

Олег ПРОЦІВ

ТЕНДЕНЦІЯ

Невже це все?

19–22 жовтня у Міжнародному Виставковому Центрі (МВЦ) у Києві відбулася чергова осіння виставка «Риболовля, полювання, туризм 2017»

Ще пару років тому керівництво МВЦ проводило виставку «Полювання та риболовля» двічі на рік, із сезонною тематикою. У весняних виставках пріоритет надавався риболовлі, а восени – мисливству.

Але останнім часом українці все частіше почали віддавати перевагу активному відпочинку на природі у вигляді риболовлі. Це пов'язано з економічним чинником та рівнем життя громадян, які обирають менш витратний відпочинок на природі, ніж полювання. Бути рибалкою і дешевше, і мороки менше, не треба складати іспити на отримання Посвідчення мисливця та платити держмито, оформлювати кожних три роки дозвіл на зброю в органах МВС, купувати дозволи на полювання, ліцензії на добування, членські внески тощо.

Поступово мисливську тематику на виставці почала займати риболовля і туризм. Спочатку відмовилися від участі у цих виставках закордонні збройярські компанії, потім і наші вітчизняні виробники зброї. Найстійкішою виявилася українська фірма ІБІС, чиї товари пов'язані з цим напрямком, але і вона вже декілька років поспіль, відмовившись демонструвати вогнепальну зброю і боєприпаси до неї, надає можливість відвідувачам виставки ознайомитися тільки з моделями пневматичної і холодної метальної зброї (луками і арбалетами).

Все це зменшило зацікавленість наших мисливців виставками, а керівники МВЦ вирішили об'єднати в одному заході відразу три напрямки – риболовля, полювання і туризм, іншими словами – оптимізувались. Риболовля стала головною на цій виставці і це видно з назви заходу.

Треба відзначити, що останніми роками і загальний обсяг експозицій поступово скорочувався і цьогоріч виставка зайняла тільки одну залу.

Цього року виставковий зал зустрічав відвідувачів стрункими рядами вудилищ для рибалок, але мисливцям, незважаючи на те, що виставка осіння, було сумно на тутешніх експозиціях. Єдиний, хто привертав увагу мисливців – розробник Микола Паренюк, який демонстрував свої кулі вдалої моделі й усіх калібрів для рушниць з гладкими стволами.

Навіть завзяті прибічники Нептуна помітили, що експозиції і їх тематики стали значно біднішими.

Та й учасників, що виробляють похідне спорядження, табірне обладнання, одяг і взуття для мисливців, рибалок і туристів стало менше.

В останній день виставки кількість відвідувачів цьогоріч була мінімальною, попри те, що у цей день, зазвичай, багато експонатів продають з великою знижкою. Раніше цей день завжди притягував захоплених людей на виставку саме заради цього.

Менше на виставці стало й майстрів клинкових виробів. Обійшли її і користувачі мисливських угідь, що, зазвичай, своїми експозиціями намагалися заманити мисливців до своїх господарств.

Індикатором популярності виставки завжди був буфет. Зазвичай за столиками, в дружній атмосфері, жваво обговорювали з друзями враження та свої придбання. Цього разу буфет виділявся на загальному фоні заходу білизною скатертин на столиках і відсутністю навколо них людей.

Підсумовуючи, можна зробити висновок, що риболовля, полювання та туризм переживають не найкращі свої часи, країні не до цього. Але, переконаний, що у такій «популярності» виставки певним чином винні й самі організатори заходу. Ми в нашому часописі вже розповідали, як проводять такі виставки наші сусіди на заході, можливо, у них варто чомусь повчитись.

У будь-якому випадку такі виставки є святом для людей, захоплених активним відпочинком на природі. І ми бажаємо організаторам і учасникам цього заходу процвітання та прагнення розвиватись, робити це свято ще цікавішим та залучати до нього ще більше людей, об'єднаних спільним захопленням.

Володимир ВИПРИЦЬКИЙ